

Begrebet Middelalder

(1930)

Ophavssituation:

Dr. Phil. Hans Henning Ræder: "Middelalder". (1930). IN: "Salmonsens Konversationsleksikon". Anden udgave. Bind 16. URL-Adresse: <http://runeberg.org/salmonsens/2/16/1119.html>

Kildeintroduktion:

Hans Henning Ræder (1869-1959) var en uddannet klassisk filolog, og fik en doktorgrad 1900. Ræder leverede mange bidrag til Salmonsens Leksikon, blandt andet en artikel om begrebet »Middelalder«, som er gengivet herunder.

Middelalderen:

Kaldes i den almindelige verdenshistorie (Europas Historie) et tidsrum af omtrent 1000 år imellem »Oldtiden« og »den nyere tid«. Idet 1700-tallets lærde skelnede mellem den gamle og den ny historie, kom de på grund af vanskeligheden ved at bestemme den rette grænse mellem dem til også at opstille en mellemliggende periode, der ligesom dannede overgangen mellem dem.

Det var dog først henvend år 1800, at begrebet »Middelalder« og den dertil knyttede inddeling af historien fæstnede sig, hvorved også selve begrebet fik et mere positivt indhold.

Som skellet mellem oldtid og middelalder sætter man den store folkevandring, der står i forbindelse med hele den antikke kulturs opløsning, og særlig plejer man at holde sig til det i og for sig lidet mærkelige år 476, der ved Kejser Romulus Augustulus' afsættelse ligesom symbolsk betegner oldtidens afslutning.

Middelalderens slutning sætter man omkring 1500, da der ved Renæssancen, reformationen, Amerikas opdagelse og adskillige andre begivenheder indtrådte betydningsfulde forandringer i Europas forhold; men noget bestemt år har man ikke kunnet enes om at sætte som grænse; nogle holder på 1492 (Amerikas opdagelse), andre på 1517 (Luther's første optræden).

Den hele inddeling er lidet rationel; thi bortset fra, at det overhovedet kan være misligt at opstille skarpe grænser midt i historiens kontinuerlige løb, bliver det altid vilkårligt, hvilke begivenheder og forhold man vil lægge hovedvægten på, ligesom også, hvilke lande man særlig vil tage hensyn til, da udviklingen ingenlunde er foregået jævnsides i de forskellige lande, og det er også klart, at skellet mellem oldtid og middelalder er af en ganske anden art end skellet mellem middelalder og den nyere tid.

Men til trods herfor må det indrømmes, at der er ikke så få fælles træk (ringe politisk og social centralisation, den katolske kirkes overmægtige indflydelse, lensvæsen, riddervæsen o. s. v.), som er karakteristiske for hele middelalderen eller i det mindste for store dele af den, så at begrebet vanskelig vil forsvinde af den almindelige bevidsthed, selv om videnskaben lader det falde.

H. H. R.

